

Langenute mälestusjamba avamine Simunas.

Ritatuhat inimeste loos.

Töö-hoolekandeminister dr. J. Masing kohal.

Langenud sõjaväelaste mälestusjamba avamine 7. augustil j. a. kujunes Simunas sündmuseks, millest simunlased warems pole üle elanud. Kuusa ilma tõttu hakkas rahvast alewikku nii lähemast kui ka kaugemast ümbruskonnast juba warahommikul, küll jalgsi, hobustel, autodel, omnibusitel ja jalgrattail kogunema. Kohkesti on tulnud ka naaberfihelkondadest. Mälestusjamba avamispidustustest oli osa wõtma palunud ka riigivanem, kelle esitajana kohale sõitis töö-hoolekandeminister dr. J. Masing.

Kella 10 ajal h. oli kiriku juure kogunenud määratu rahwahulk. Niiwar kirik täitub peagi inimestest ja hilisemad tulijad on sunnitud tagasi minema. Sõitlustasid kohalik kirikuõpetaja Mägis ja Väinuse õpetaja J. Järwe. Sumalateenistust kaunistasid fihelkonna ühendatud laulukoorid oma ettelendidega. Soolomonumbritega esinesid hra A. Kunnas ja pr. A. Minomäe.

Keskasti enne mälestusjamba avamist kogunes kiriku-estisele platsile, kuhu sammas püstitatud, rahwanõmeri. Mälestusjamba juure riivistub Wäike-Maarja malewifond, kes samal päeval ühtlasi ka oma teist aastapäewa pühitseb. Kella 2 ajal L., mis ajaks mälestusjamba avamine määratud, jõuab platsile töö-hoolekandeminister dr. Masing, kes malewlasti ja tuletoorjaid riigivanema ja wabariigi walitsuse nimel terwitab. — Kõnetooli asub mälestusjamba püstitamiskomitee esimees, terwitades riigivanema esitajat ja teisi küllalisi simunlaste pidupäeval wiibimisel ja palub wabariigi walitsuse esitajat mälestusmärki awada. Minister dr. Masing pöörab nüüd liihikese, kuid- hoogsa kõnega rahwa poole, tähendades, saagu see sammas kaski- ja meeletuletajaks, et alati peame walmis olema endi wabadust ja kodu kaitsma. Olgu see sammas iluks kodumaale ja uhtuseks Simuna fihelkonnale, nende sõnadega lõpetab hra minister oma kõne ja wabastab mälestusjamba katte.

Sammas, mis walmistatud hallist Saaremaa dolomitidist kunstnik R. Hammeri poolt Wafardi

lawandi järele, kujutab enesest neli-tahkset kolonni. Samba ülemist osa chiwad 3 reljeefi: eesküljel rajasõduri kuju täies lahingu hoos, wafakul küljel haawatud sõduri kuju, keda toetab seltsimees, ja paremal küljel grupp, mis kujutab lahingu häiret — eelplaanil sartepehujaja, tema järel kaks sõduri kuju liikumas määrat. kohtadele. Esiküljel allpool wabadusriist reljeefina wälja raiutud ja selle all samba juhtsõna: „Parem surra wabana, kui elada orjana.“ Samba külgedele on raiutud Simuna fihelkonna wabadussõjas ja ilma sõjas ja kommunistide terrori ohwriks langenute (1919. aastal) nimed. — Sammas on maksma läinud 400.000 marka, milline summa on kokku saadud annetuste ja korjanduste teel.

Waimuliku talitust toimetawad kirikuõpetajad Mägis ja Järwe. Algab pargade panek. Wabariigi walitsuse poolt asetab pärja minister dr. Masing, kaitsewäe nimel major Wana wesk. Eelast asetatakse pärgi weel 1. diwitsifilt, ümbruskonna omawalitsustest ja feltkondlastest organisatsioonidest jne., kokku üle paarikümne. Wiru maawalitsuse esimees Stüwer annab suurema summa Me samba ümbruse korraldamiseks ja ilustamiseks. — Telegramme olid samba avamise puhul saatnud riigikogu esimees R. Einbund, piiskop Ruff, Johan Ruff, kaitseliidu ülemal L. t. major Raide, Wiru praost, Wiru malewa pealik, Wiru koduaitse esinaine j. t.

Samba avamistalitus lõpeb kella 4 paiku p. l. kohaliku õpetaja Mägise ja minister Masingi lõpusõnaga, mille järele hünni lauldakse. Paraadi korras möödutwad weel malewlastid sirgeis ridades minister Masingist, millega ka päewa ametlik lawa läbi on ja rahwas aegamööda mälestusjamba platsilt lahutama hakkab. — Peale lõunat oli Wabaduse asunduses ühine kooswiibimine, kuna õhtul kohalikus seltsimajas piduõhtu oli. Mängiti Tammani „Koidikul“, maategelaste kohta kullalt hästi.

Sgale osawõtjale jäi kustumatu mälestus feltist ilusast päewast.